

Utrecht, 14-12-2021

Betreft: reactie FNV Jeugdzorg op SAMEN en regiovisie

Geachte mevrouw Diks, geachte raadsleden,

FNV heeft kennis genomen van de plannen van de gemeente Groningen om te komen tot een nieuwe welzijns- én zorgorganisatie, genaamd SAMEN, en de nieuw vast te stellen regiovisie. Wij maken ons ernstige zorgen over deze plannen en verzoeken u met klem de besluitvorming over zowel SAMEN, als het vaststellen van de regiovisie op te schorten tot na de komende gemeenteraadsverkiezingen.

Draagvlak organiseren op inhoud

FNV stelt zich op het standpunt dat visie en oplossingsrichtingen in de sector Jeugd slechts vormgegeven kunnen worden met professionals van verschillende disciplines. En, zonder woordvoerder te zijn van werkgevers en cliënten, maar wel als voorstander van balans; ook samen met werkgevers en cliënten/ ervaringsdeskundigheid. Uw gemeente heeft er echter voor gekozen deze plannen vorm te geven zonder hen. Niet alleen mist hiermee essentiële inhoudelijke kennis en expertise (jeugdzorg is nog steeds een vak), ook kunnen de plannen niet rekenen op draagvlak bij degenen die uw plannen dienen uit te voeren, juist *omdat* deze expertise ontbreekt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de afbakening tussen toegang, lichte zorg en (hoog)specialistische zorg en de relatie met de jeugdbescherming. Wij vinden het onjuist dat een gemeente op de stoel van de professional gaat zitten en deze afbakening en sluitend zorglandschap zonder professionals vormgeeft.

Wat en hoe, of hoe en wat

We zijn ervan overtuigd dat als we slechts blijven bij de vraag *wat* we willen, zonder direct daarbij te onderzoeken of dit reëel en haalbaar is, we blijven hangen in het wensdenken waar de sector al jaren zo goed in is. Opschrijven 'wat' je wil, blijft dood papier als er niet gelijktijdig onderzocht wordt hoe ver partijen bereid zijn te gaan om dat te bereiken, wat ze daarvoor willen opgeven of willen investeren, en wie welke verantwoordelijkheid of taak heeft bij de realisatie, in welke samenhang en op welke termijn. Te vaak hebben we al gezien dat bij de uitvoering de mooiste plannen niet haalbaar bleken omdat er niet is nagedacht over de 'hoe', 'met wie', 'wanneer', en zelfs soms niet eens de 'waarom' goed is doorgrond. Een nieuwe teleurstelling is dan geboren. Dit leidt tot oplopende frustratie, onrust en niet in de laatste plaats verloop. We zien in deze plannen en besluitvorming dezelfde structureel gemaakte fout weer terug.

Positie medewerkers en risico's arbeidsmarkt

Communiceren over vergaande veranderingen, zonder ook de 'hoe' en de 'wat' betekent dat voor mij' te kunnen beantwoorden, veroorzaakt grote onrust onder medewerkers. Deze onrust wordt versterkt door het haalbaarheidsonderzoek. Vakbonden zijn niet (bijtijds) betrokken voor het formuleren van een degelijk antwoord op die vraag. Medewerkers zijn echter niet rechteloos. En ze willen terecht weten wat dit betekent voor hun (rechts)positie.

Deze vraag onbeantwoord laten zorgt in alle voorgaande voorbeelden in het land voor veel onrust en veel verloop. Men wacht het niet af, en vertrekt. En altijd met meer tegelijk dan we willen. Voor Groningen is dit geen verwachting, maar op dit moment al gaande.

Deze manier van handelen is geen incident, maar een patroon. Het wordt tijd om hiervan te leren. De 'wat' moet vergezeld zijn met de 'hoe' als de arbeidsmarkt in de sector Jeugd ons lief is.

En dat kan alleen via het ook tijdig betrekken van vakbonden. We dringen aan om vooraf, bij het maken van de plannen, betrokken te worden, en niet achteraf. Niet alleen kunnen wij haalbaarheid en noodzakelijke randvoorwaarden beoordelen en bijsturen, maar tevens waarschuwen wij dat FNV geen uitvoeringsorgaan is van overheden; wij zullen altijd met onze leden onze eigen boordeling doen van wat voorligt en we zullen daar ook naar handelen.

In dienst van gemeenten

Een arbeidsrechtelijke constructie waarbij de professional in dienst is van de gemeente is voor FNV een no go. Daarmee is de overheid opdrachtgever, financier, uitvoerder en controleur ineen. Voor FNV zijn deze functies onverenigbaar. In de eerste plaats keurt de slager zo zijn eigen vlees en ontbreekt het aan onafhankelijke checks and balances, in een sector die gedragen wordt door publieke middelen. Maar niet in de laatste plaats is een professional enerzijds gebonden aan beroepscode en richtlijnen, maar staat hij ook onder instructierecht van de werkgever. Deze 2 kunnen in de praktijk flink schuren. Wij treffen regelmatig professionals in dienst van de gemeente aan die door de, door tekorten geteisterde, financier gekort worden op de uitvoering volgens richtlijnen. Ondertussen is de professional wel persoonlijk aansprakelijk onder tuchtrecht. Hier zal de professional conform beroepscode moeten ageren tegen die financier die tegelijk de eigen werkgever met instructierecht is. Een onmogelijke spagaat voor werknemers.

Systemische aanpak

FNV is voorstander de jeugdzorg in systemische samenhang aan te sturen en uit te voeren. De jeugdzorg lijdt echter al een te lange tijd onder gefragmenteerde oplossingen, te vaak afhankelijk van geld en politieke zittingstermijn en bovendien regelmatig ad hoc vanwege de gevoelde noodzaak een politiek antwoord te formuleren op schrijnende actualiteiten. Deze aanpak heeft bewezen niet geleid tot de wezenlijke wijzigingen, noch langetermijnbeleid, perspectief en rust waar de sector dringend aan toe is. Sterker, het leidt tot veel schade als er te ondoordacht en te weinig systemisch wordt nagedacht en gehandeld over en in de jeugdzorg.

Dit is geen nieuwe stellingname van FNV. Maar met het uitblijven van werkende en werkbare systemische oplossingen heeft FNV gemeend zich te moeten mengen in het helpen bij oplossingen en daar haar brede netwerk en samenwerkingspartners bij in te zetten.

- Zo schreven wij met werkgevers [het advies van de SER](#); adviezen die binnen de huidige kaders vandaag gerealiseerd kunnen worden.
- We schreven met vele mensen en partijen samen met Stichting Beroepseer '[De Jeugdsprong](#)'; een lange termijn advies vanuit breed perspectief. Deze is via een petitie notabene gedragen door velen.
- En omdat andere partijen uit het veld inmiddels ook rapporten en adviezen schreven over de jeugdzorg, hebben we deze met deze partijen gebundeld tot een gezamenlijk advies: '[Toekomst Jeugd- De Samenvatting](#)'.

De nota "Toekomst Jeugd – De Samenvatting" is als laatste nota in oktober breed verspreid onder alle belanghebbenden, waaronder de VNG. Omdat deze nota voortkomt uit nota's die allen voortkomen uit partijen met achterban en draagvlak, blijkt hiermee dat partijen uit de gehele jeugdzorgketen met elkaar al tot systemische oplossingsrichtingen zijn gekomen. Om tot deze gezamenlijke lijn te komen hebben wij als opstellers van dit document allemaal al ingeleverd op onze eigen wensenlijstjes.

Dit gezamenlijke kerndocument is zo gezien een pakket met minimale eisen waaraan de hulp voor de jeugd zal moeten voldoen. Meer mag, minder niet. Wij willen 'Toekomst Jeugd – De Samenvatting' dan ook gerealiseerd zien in de hervormingsagenda en het coalitieakkoord.

Nog 1 kans om het goed te doen

De veranderdrang in de jeugdzorg viert hoogtij. Overigens is dit zeer naar de zin van FNV: zo doorgaan is geen optie. Daarvoor voeren we al 5 jaar campagne, zijn bovenstaande rapporten geschreven, staat de landelijke hervormingstafel aan de vooravond van het vaststellen van landelijke hervormingen en wachten we op het coalitieakkoord. Daarnaast staan ook de gemeenteraadsverkiezingen voor de deur.

Het lijkt ons zeer onverstandig dat de gemeente/ regio Groningen te midden van deze politieke storm, vlak voorafgaand aan zeer veel richtinggevende besluitvorming, nu een eigen richting wil vaststellen. Met als grootste risico op korte termijn te moeten bijstellen als gevolg van landelijke besluitvorming. We wijzen u er met klem op dat de sector geen 'zwabberend' beleid aankan, zelfs niet meer heel veel aanpassingen. Professionals zijn oververmoeid, de sector is uitgeput en loopt leeg. De zorgvraag neemt toe en dat zal met de mentale en geestelijke gesteldheid van jongeren en gezinnen door corona niet minder worden. Er is maar zoveel wat u nog van de sector kunt vragen voordat zij instort. Er is behoefte aan een langjarige focus en beleid, met bijpassende facilitering. We hebben, kortgezegd, nog 1 kans om het goed te doen.

Niet wachten?

Als u niet langer wilt wachten met het verlichten van de problemen in de jeugdzorg, dan verwijzen wij u naar het rapport van de SER: 'van systemen naar mensen' hierboven. Deze rapportage bevat korte termijnacties die binnen de huidige kaders opgepakt en uitgevoerd kunnen worden, vastgesteld door werkgevers en werknemers. We verzoek u met klem hiermee een start te maken en voor het overige, samen met de sector, plannen te maken voor de lange termijn, die aansluiten bij de landelijke politieke keuzes die gemaakt gaan worden tussen nu en na de gemeenteraadsverkiezing.

Wij ontvangen op onze brief graag uw schriftelijke reactie voor 24 december 2021. Op basis van uw reactie zullen wij ons beraden met onze leden.

Met vriendelijke groet,

Maaïke van der Aar,
Bestuurder FNV-jeugdzorg